

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Gminy w Jasienia
z dnia.....

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

GMINY JASIENICA NA LATA 2021-2030

marzec 2021 roku

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	str. 3
1.1. Podstawa prawna.....	str. 3
1.2. Zgodność celów Strategii z wybranymi dokumentami.....	str. 4
2. Podstawowe informacje o Gminie.....	str. 5
2.1. Wybrane dane statystyczne dotyczące Gminy Jasienica.....	str. 5
2.2. Demografia Gminy.....	str. 7
3. Osoby i rodziny w systemie pomocy społecznej.....	str. 10
4. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Jasienica – wybrane aspekty.....	str. 12
4.1. Bezrobocie.....	str. 12
4.2. Osoby niepełnosprawne i osoby dotknięte długotrwałą chorobą.....	str. 15
4.3. Przemoc.....	str. 20
4.4. Alkoholizm.....	str. 26
4.5. Interwencje Policji, przestępczość, zdarzenia w ruchu drogowym.....	str. 30
5. Świadczenia rodzinne.....	str. 33
6. Fundusz alimentacyjny.....	str. 35
7. Świadczenia wychowawcze.....	str. 36
8. Edukacja.....	str. 37
9. Wybrane aspekty ochrony zdrowia.....	str. 41
10. Działalność w zakresie kultury, sportu i rekreacji.....	str. 45
11. Zasoby kadrowe i infrastrukturalne w obszarze wspierania rodziny.....	str. 49
12. Wdrażanie i monitoring Strategii.....	str. 50
13. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	str. 51
14. Ramy finansowe Strategii.....	str. 54
15. Cel główny cele strategiczne, kierunki działań, wskaźniki.....	str. 55

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jasienica na lata 2021 – 2030 jest kontynuacją działań zapoczątkowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jasienica, przyjętej uchwałą Nr III/19/14 z dnia 30 grudnia 2014 roku Rady Gminy Jasienica na lata 2014-2020 i nawiązuje do jej celów, założeń i działań, które zapoczątkowały proces tworzenia kompleksowego systemu wspierania mieszkańców Gminy w rozwiązywaniu różnorodnych trudności oraz problemów z wykorzystaniem zasobów i środków własnych gminy, a także środków pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania. Działania te miały na celu wprowadzenie widocznych zmian tj. poprawy sytuacji wspólnoty lokalnej.

Utrwalenie wprowadzonych zmian społecznych wymaga dalszej aktywności, nakierowanej przede wszystkim na budowę zintegrowanego systemu wsparcia społecznego, umożliwiającego wszystkim mieszkańcom Gminy rozwój, poprawę jakości życia oraz zapobieganie pojawianiu się zagrożeń w funkcjonowaniu lokalnej społeczności.

Działania na rzecz społeczności lokalnej zaplanowane w ramach wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jasienica na lata 2021-2030 będą więc kontynuacją rozwoju lokalnej polityki społecznej w powiązaniu z polityką gospodarczą Gminy. Priorytetem działań strategicznych jest rozwiązywanie problemów społecznych, które mogą zagrażać rozwojowi Gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jasienica na lata 2021-2030 odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz kładzie nacisk na umożliwienie wszystkim mieszkańcom Gminy aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Realizacja Strategii obejmuje wieloletni horyzont czasowy rozpoczynający się od 1 stycznia 2021 roku trwający do 31 grudnia 2030 roku. Wskazanie takiego okresu do realizacji celów strategicznych jest uzasadnione kilkoma względami, m.in. na zachodzącymi zmianami społecznymi, sytuacją demograficzną, stanem gospodarki i utrzymaniem spójności z koncepcją rozwoju Gminy Jasienica na najbliższe lata. Jest to optymalny okres, na jaki można zaplanować realizację celów strategicznych, aby wprowadzić trwałe i zauważalne zmiany w życiu wspólnoty lokalnej.

1.1 Podstawa prawna

Prawną podstawą do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jasienica na lata 2021-2030 jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej

ze zmianami, nakładająca na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka (art. 16b oraz 17 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy).

Art.16 b. ust. 1. stanowi, iż Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności: 1) diagnozę sytuacji społecznej; 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią; 3) określenie: a) celów strategicznych projektowanych zmian, b) kierunków niezbędnych działań, c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, d) wskaźników realizacji działań.

Z art. 17 ust 1 cytowanej wyżej ustawy wynika, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Przeprowadzona w Strategii diagnoza problemów społecznych powstała w oparciu o dane statystyczne obejmujące lata 2017-2019.

1.2. Zgodność celów Strategii z wybranymi dokumentami

Polska jako członek w strukturach europejskich zobowiązana jest do realizowania polityki społecznej wedle wspólnotowych aktów prawnych. Opracowana Strategia wpisuje się w obowiązujące unijne instrumenty polityki społecznej, związane z rozwojem społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Działania Unii są ukierunkowane na potrzebę wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństwa czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

Niniejsza Strategia określa priorytety. Jednym z najważniejszych elementów niniejszej Strategii jest walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jasienica na lata 2021-2030 wpisuje się także w inne programy krajowe, wśród których wymienić należy Strategię Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2021-2030, a także Strategię Rozwiązywania

Problemów Społecznych Powiatu Bielskiego na lata 2016-2025. Wpisuje się również w Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Bielskim na lata 2016-2025. Niniejsza strategia wpisuje się również w zadania opisane w Strategii Rozwoju Gminy Jasienica do roku 2025, w szczególności taki jak: cel strategiczny Nr 1 „Warunki zapewniające satysfakcjonujące codzienne życie mieszkańców Gminy”

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jasienica na lata 2021-2030 uwzględnia wiele obszarów polityki społecznej w dziedzinach życia społecznego takich jak profilaktyka i rozwiązywanie problemów społecznych.

Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych występujących w Gminie dała podstawy do konstrukcji celu głównego, celów strategicznych oraz kierunków działań. Osiągać można je poprzez opracowywanie i realizację projektów i przedsięwzięć, a także poprzez realizację już funkcjonujących w Gminie programów.

2. Podstawowe informacje o Gminie

2.1 Wybrane dane statystyczne dotyczące Gminy Jasienica

Gmina Jasienica jest gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie bielskim. W latach 1975–1998 gmina położona była w województwie bielskim. Gmina należy do euroregionu Śląsk Cieszyński. W aktualnej strukturze i na obecnym obszarze gmina funkcjonuje od roku 1991, kiedy to z jednej gminy powstały dwie odrębne wspólnoty samorządowe, tj. gmina Jasienica oraz gmina Jaworze.. Gmina znajduje się w strefie obejmującej zurbanizowany obszar aglomeracji bielskiej i graniczy z jej śródmiejską częścią tj. miastem Bielsko-Biała. Gmina Jasienica należy do największych gmin w Polsce. Graniczy z miejscowościami: Jaworze, Skoczów, Brenna, Bielsko-Biała, Chybie. Składa się z **14 sołectw**. Powierzchnia Gminy Jasienica wynosi ponad **93 km²**, co stanowi **20,0 % powierzchni powiatu**, 0,7 % powierzchni województwa. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi **266 osób**. Dla porównania w powiecie to wartość 357 osób, a w województwie 372 osoby. Poniżej w tabeli prezentowane są wybrane dane statystyczne dotyczące Gminy.

Tabela nr 1
Wybrane informacje o Gminie Jasienica

Wybrane dane statystyczne	2016	2017	2018	Powiat 2019
Ludność	23 577	23 850	24 117	165 000
Ludność na 1 km ²	257	260	263	360
Kobiety na 100 mężczyzn	103	103	103	105
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku poprodukcyjnym	60,9	63,0	64,7	64,2
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3844	4174	4771	4495
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3463	4022	4725	4603
Turystyczne obiekty noclegowe ^a	2	2	2	52
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	46	42	45	31
Pracujący ^b na 1000 ludności	183	175	178	222
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)	2,3	1,7	1,4	1,9
Ludność – w % ogółu ludności – korzystająca z instalacji:				
• Wodociągowej	79,6	80,0	80,5	85,9
• Kanalizacyjnej	14,1	14,3	15,2	54,1
• Gazowej	73,0	73,4	74,7	78,9
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności w wieku produkcyjnym	1642	1687	1723	1754

Źródło: Dane GUS zawarte w Statystyczny Vademecum Samorządowca 2019

^a Dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Stan w dniu 31 lipca.

^b o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

2.2 Demografia Gminy

Gmina Jasienica (źródło GUS 31.XII.2019) liczy 24 419 mieszkańców, z czego 50,7% stanowią kobiety, a 49,3% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 25,0%. Wydaje się, że na tak duży wzrost liczby mieszkańców wpływać może korzystne położenie Gminy – krajobrazowo oraz blisko Miasta Bielska-Białej – a co za tym idzie chętnie osiedlanie się nowych mieszkańców.

Średni wiek mieszkańców wynosi 38,7 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców kraju. Mieszkańcy gminy Jasienica zawarli w 2019 roku 109 małżeństw, co odpowiada 4,5 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego oraz mniej od wartości krajowej.

W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 27,6% mieszkańców gminy Jasienica jest stanu wolnego, 60,2% żyje w małżeństwie, 3,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,6% to wdowy/wdowcy.

Pomimo faktu, że Polska postrzegana jest w Europie jako kraj demograficznie młody, to jednak od początku lat 90 ubiegłego wieku przeciętny mieszkaniec Polski postarzał się o prawie 7 lat. W 2013 r. mediana wieku¹ dla całej ludności Polski wyniosła niespełna 39 lat; kobiety są starsze – ich wiek środkowy to ponad 40 lat, dla mężczyzn prawie 37 lat. Społeczeństwo Polski starzeje się, a to oznacza – zgodnie ze stosowaną w demografii definicją – zwiększanie odsetka osób starszych² przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci. Stąd obserwowane jest zwiększające się zapotrzebowanie na pomoc świadczoną osobo starszym. Istnieje wiele miar i klasyfikacji stopnia zaawansowania starzenia populacji takich, jak struktura ludności w podziale na biologiczne grupy wieku, udział ludności w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem czy mediana wieku ludności. Relacje ilościowe między podstawowymi grupami wieku ludności (0-14 lat – „dzieci”, 15-64 lat – „dorośli”, 65 lat i więcej – „starsi”) pozwalają określić istniejące w społeczeństwie relacje międzypokoleniowe oraz ocenić poziom starości demograficznej.

Gmina Jasienica ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 87. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 3,59 na 1000 mieszkańców gminy Jasienica.

¹ Mediana wieku (wiek środkowy) – parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa badanej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

² W literaturze jako metrykalny próg starości przyjmuje się wiek 60 lat lub - coraz częściej - 65 lat. W niniejszym opracowaniu osoby w starszym wieku to ludność w wieku 65 lat i więcej. - Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,10 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2018 roku 46,7% zgonów w gminie Jasienica spowodowanych było chorobami układu krążenia. Przyczyną 26,3% zgonów w gminie Jasienica były nowotwory, a 4,1% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Jasienica przypada 7.46 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa śląskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

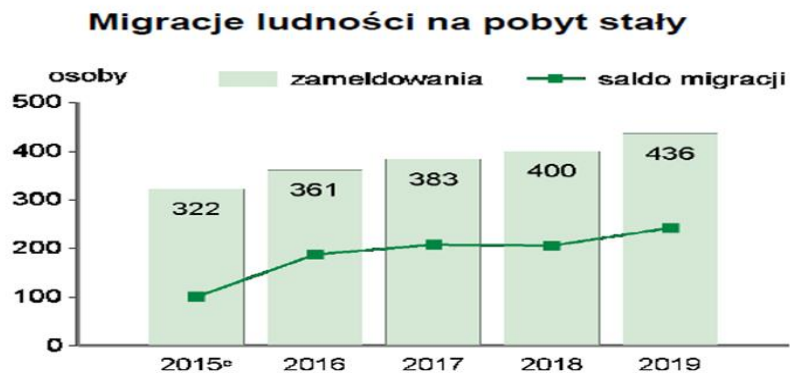
Migracje, obok przyrostu naturalnego, mają decydujący wpływ na zmianę liczby ludności i proces demograficznego starzenia się populacji. Dzieje się tak dlatego, że w większości przypadków na opuszczenie swojego dotychczasowego miejsca zamieszkania decydują się ludzie młodzi. Na obszarach charakteryzujących się ujemnym saldem migracji rośnie zatem udział osób starszych. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje: międzywojewódzkie, wewnątrz-wojewódzkie, międzypowiatowe, wewnątrzpowiatowe oraz z miasta na wieś i na odwrót. Ze względu na charakter przebywania wyróżnia się: migracje na pobyt stały oraz czasowy (trwający dłużej niż 3 miesiące)³

W 2019 roku zarejestrowano 422 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 192 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Jasienica 230. W tym samym roku 14 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 13. W gminie Jasienica 60,3% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, 21,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.⁴

³ <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/212,pojecie.html> [odczyt 21.12.2018 r.].

⁴ polskawliczbach.pl/gmina/Jasienica (Źródło: GUS, 31.XII.2019)

Wykres nr 1

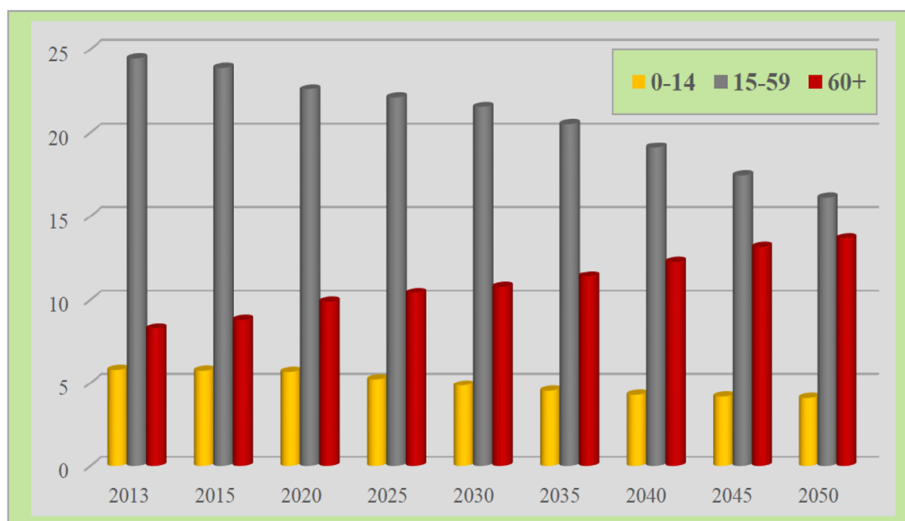

Źródło: GUS. Dane zawarte w Statystycznym Vademecum Samorządowca 2019

Według prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego, obejmującej okres do 2050 r., w przyjętej perspektywie wystąpi znaczne zmniejszenie liczby dzieci w wieku 0-14 lat i osób w wieku 15-59, natomiast zwiększy się liczba i udział osób w wieku co najmniej 60 lat ⁵

Wykres nr 2

Prognozowana liczba ludności według wybranych grup wieku (w mln)

Źródło: Notatka na posiedzenie Sejmowej Komisji Polityki Senioralnej dotyczącej „Informacji Ministra Zdrowia na temat wpływu zmian demograficznych i starzenia się społeczeństwa na organizację systemu ochrony zdrowia i Narodowy Program Zdrowia” (w dniu 19.02.2016 r.)

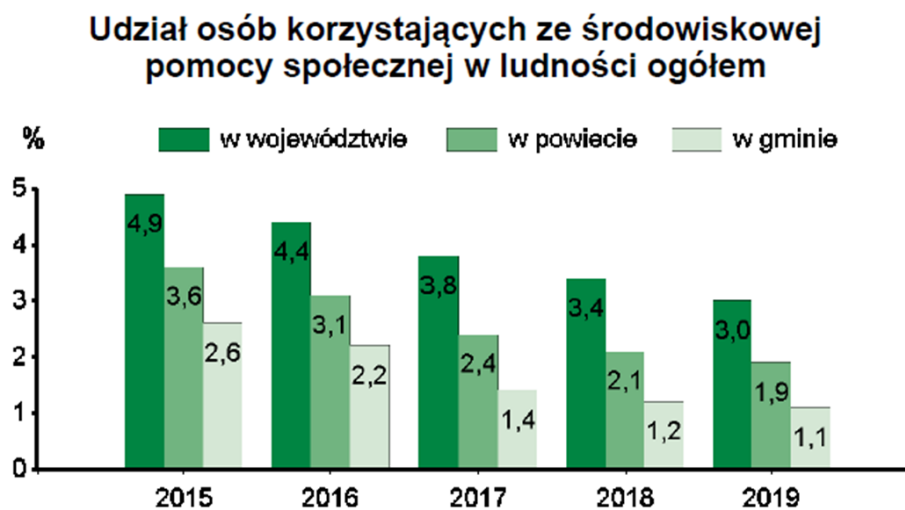
Do końca horyzontu prognozy (2050 rok) spodziewany jest przyrost odsetka ludności w wieku 60 lat i więcej o prawie 19 % (w miastach o 19,3 % oraz o 18,7 na wsi). W rezultacie udział osób starszych w populacji mieszkańców Polski zwiększy się z 21,5% w 2013 r. (8,3 mln) do 40,4% (13,7 mln) w ostatnim roku prognozy.

3. Osoby i rodziny w systemie pomocy społecznej

W roku 2019 pomocą Ośrodka niezależnie od rodzaju i formy objęto 252 rodziny (o 12 mniej niż w roku 2018), w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej 110 rodzin. Najwięcej rodzin objętych pomocą stanowią rodziny wielodzietne (48 w roku 2018 i odpowiednio 41 w roku 2019) i rodziny niepełne (18 w roku 2018 i odpowiednio 14 w roku 2019). Pomoc rodzinom emerytów w ostatnich dwóch latach utrzymuje się na tym samym poziomie tj. 41 rodzin.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej maleje. Wykres poniżej prezentuje udział osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jasienica na tle mieszkańców powiatu oraz województwa śląskiego.

Wykres nr 3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny z siedzibą w Katowicach

Powyższy wykres potwierdza, że udział osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jasienica jest niższy od udziału osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie oraz w województwie.

Tabela nr 2

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	330	654
2018	264	482
2019	252	463

Źródło własne GOPS w Jasienicy

Tabela nr 3

Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019.

	Liczba rodzin		
Rodzaj świadczenia	2017	2018	2019
świadczenia niepieniężne	48	26	34
świadczenia pieniężne	146	147	126

Źródło własne GOPS w Jasienicy

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Cel ten Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasienicy realizuje zarówno poprzez formy pomocy finansowej, rzeczowej jak i usług opiekuńczych, ale również poprzez świadczenie pracy socjalnej. Ośrodek pełni również rolę koordynującą w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej poprzez współpracę z innymi instytucjami polityki społecznej oraz organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, kościołami, a także osobami fizycznymi i prawnymi. Do najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodem ubiegania się o pomoc społeczną, należą: ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Przesłanki do udzielenia pomocy stanowią wskazówkę do planowania działań Ośrodka w kolejnych latach.

Tabela nr 4
Powody udzielania pomocy w roku 2019

Powody udzielenia pomocy	Liczba rodzin ogółem
Długotrwała lub ciężka choroba	98
Ubóstwo	95
Niepełnosprawność	93
Bezrobocie	47
Bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego .	35
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14
Alkoholizm	6
Bezdomność	5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5
Zdarzenie losowe	3

Źródło własne GOPS w Jasienicy

4. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Jasienica- wybrane aspekty

4.1 Bezrobocie

W gminie Jasienica na 1000 mieszkańców pracuje 178 osób. 47,5% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,5% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Jasienica wynosiło w 2019 roku 1,8% (2,3% wśród kobiet i 1,4% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Jasienica wynosiło 4 210,20 PLN, co odpowiada 87.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy wynosi Jasienica 3 311 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 604 przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Jasienica wynosi 1707. 17,4% pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 44,1% w przemyśle i budownictwie, a 16,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Liczba pracujących na 1000 ludności w Gminie wynosi 178 bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony

narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Dla porównania poniżej podano dane wojewódzkie i krajowe.

- Pracujący na 1000 ludności w roku 2018.
- Gmina Jasienica - 178,0
- Województwo śląskie - 275,0
- Kraj - 251,0

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowana stopa bezrobocia rejestrowanego została zaprezentowana poniżej. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

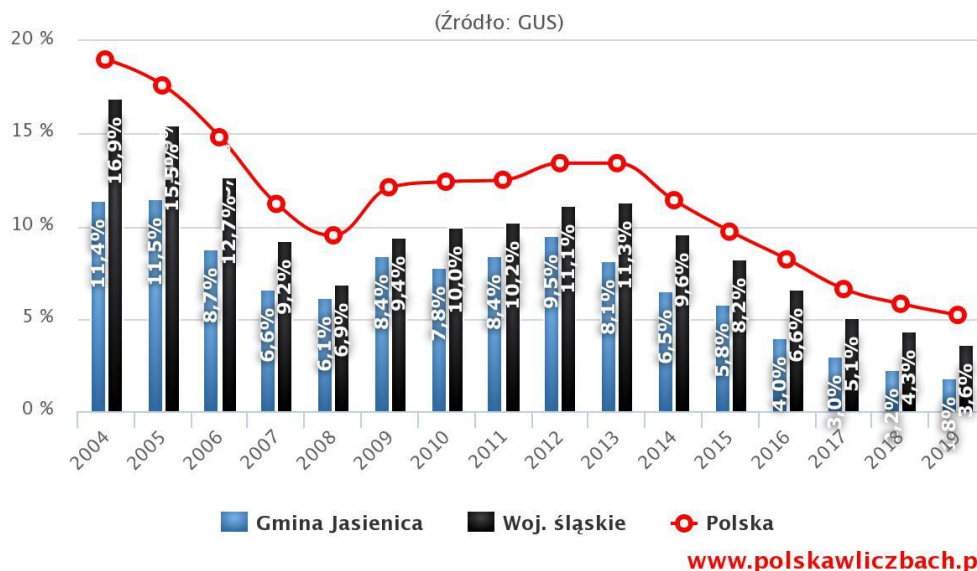
- Kobiety - 2,5%
- Mężczyźni - 2,0%

w tym:

- **Gmina Jasienica - 1,8%**
- Województwo śląskie - 3,6%
- Kraj - 5,2%

Wykres nr 4

**Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie
Jasienica w latach 2004 – 2019**

Źródło: Polska w liczbach

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku-Białej zarejestrowanych jako bezrobotne było 166 osób z terenu Gminy Jasienica, co oznacza, że od roku 2017 obserwujemy systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W liczbie 166 bezrobotnych dominują kobiety, stanowiąc 59,0% ogółu.

Tabela nr 5

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z terenu Gminy Jasienica w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Białej

	2017	2018	2019
Liczba bezrobotnych	255	198	166
w tym liczba bezrobotnych kobiet	134	104	98
Udział m kobiet w ogóle bezrobotnych	52,5%	52,5%	59,0%
Bezrobotni długotrwale	104	67	44
Bezrobotni niepełnosprawni	32	22	23

* Stan na dzień 31.12. danego roku

źródło: Dane PUP w Bielsku-Białej

4.2 Osoby niepełnosprawne i osoby dotknięte długotrwałą chorobą

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Wskazana ustawa określa trzy stopnie niepełnosprawności:

- Stopień znaczny - do znacznego stopnia niepełnosprawności zaliczyć można osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy lub zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia określonych ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
- Stopień umiarkowany - do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;
- Stopień lekki - do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się uzupełniać przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Ustalenie faktycznej liczby osób niepełnosprawnych na danym terenie jest trudne do ustalenia ponieważ w Polsce funkcjonuje pięć systemów orzekania, gdzie Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Obrony Narodowej ustalają uprawnienia do świadczeń rentowych natomiast Zespoły do spraw Orzekania o Niepełnosprawności oraz Poradnie psychologiczno - pedagogiczne (dodatkowo orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci) wydają orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla celów pozarentowych.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej

z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wydaje dla mieszkańców powiatu bielskiego odpowiednio orzeczenia o:

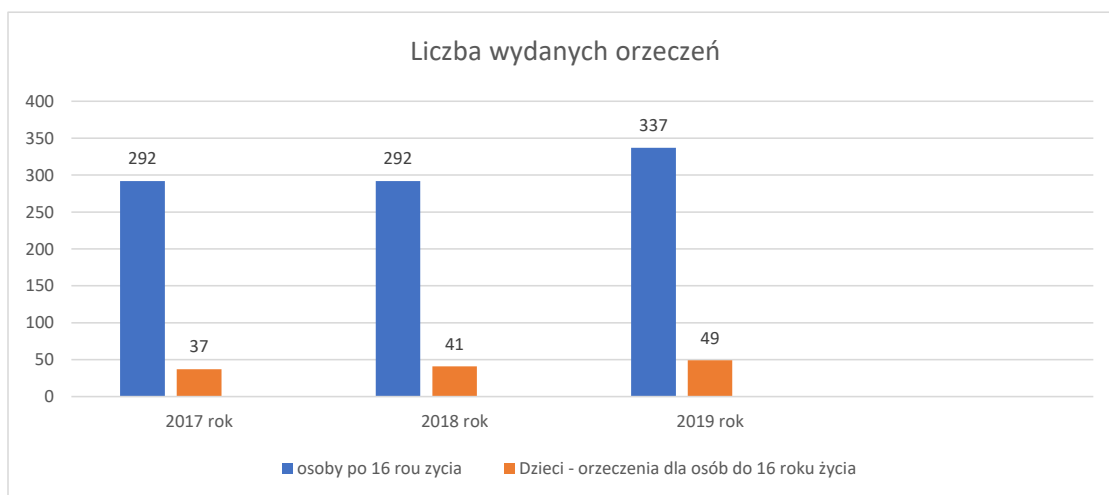
- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia;
- stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia;
- wskazania do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, zwanymi orzeczeniami do ulg i uprawnień.

Z danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej wynika, że w latach 2017 - 2019 wzrosła liczba osób, którym wydano orzeczenia o niepełnosprawności.

W 2019 roku Zespół wydał 337 orzeczeń osobom, które ukończyły 16 rok życia, (o 45 orzeczeń więcej niż w roku 2017) natomiast osobom, które nie ukończyły 16 lat wydano w 2019 roku 49 orzeczeń (o 12 mniej niż w roku 2017). Na potrzeby niniejszej Strategii istotna byłaby również analiza orzeczeń wydawanych zarówno przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej oraz przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Bielsku-Białej. Niestety powyższych danych w tym zakresie nie dało się uzyskać ponieważ żadna z wymienionych instytucji nie prowadzi statystyk umożliwiających wyodrębnienie danych właściwych na poziomie danej Gminy. Dane szczegółowe dotyczące orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej przedstawia wykres poniżej.

Wykres nr 5

Orzeczenia wydawane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2017-2019

W 2019 roku wśród rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasienicy prawie 58,43% stanowiły osoby, u których występował problem niepełnosprawności, a ponad 71% dotkniętych było długotrwałą i ciężką chorobą. Wsparcie dla tych rodzin obejmowało świadczenia finansowe, poradnictwo oraz pracę socjalną.

Dane statystyczne za 2019 rok wskazują, że niepełnosprawny odbiorca pomocy społecznej w Gminie Jasienica to najczęściej osoba dorosła (mężczyzna) o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, posiadająca wykształcenie zasadnicze zawodowe, urodzona w latach pomiędzy 1955 a 1964.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej potwierdzają również, że wzrasta liczba osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych, które wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Jednocześnie można zauważyć wzrost wydatków związany z pokryciem kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej.

Niepełnosprawnym mieszkańcom Gminy Jasienica udzielana jest także pomoc ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej. Mieszkańcy mogą skorzystać z dofinansowania między innymi do:

- turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów;
- zakupu niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych;
- likwidacji występujących barier funkcjonalnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych (w komunikowaniu się, barier architektonicznych, technicznych).

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

Tabela nr 6

Pomoc z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Rok/liczba osób		2017	2018	2019
uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	<i>osoby niepełnosprawne</i>	21	13	20
	<i>opiekunowie</i>	12	10	19
dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny		200	237	317
dofinansowanie do barier funkcjonalnych		2	12	11
Osoby, które otrzymały dofinansowanie w ramach Programu „Aktywny samorząd”		6	6	18
Razem liczba osób objętych wsparciem w ramach pomocy ze środków PFRON		241	278	385

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.

Na przestrzeni lat 2017-2019 wzrosło zainteresowanie osób niepełnosprawnych do skorzystania z powyższych form pomocy, udzielanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Tylko w roku 2019 skorzystało z nich 385 mieszkańców Gminy (czyli o 144 więcej niż w 2017 roku).

Pogarszający się stan zdrowia i niepełnosprawność niejednokrotnie łączą się ze starością. Istotnym jest zatem wdrożenie w środowisku lokalnym właściwej polityki senioralnej, która zapobiegłaby wykluczeniu tej grupy społecznej.

Między innymi dlatego projekty dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej oraz Programy ogłaszane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, a realizowane obecnie i w poprzednich latach przez Gminnego Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasienicy łączyły w sobie działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych.

- W 2020 roku Gmina Jasienica przystąpiła do realizacji Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „*Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej*”- *edycja 2019-2020*. Postawą prawną Programu był art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2020r. poz. 1787). Celem programu było zapewnienie dostępności do usługi asystenta osoby niepełnosprawnej tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych. Zadanie zostało zlecone na podstawie ogłoszonego otwartego konkursu

ofert zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zadanie publiczne było realizowane przez Stowarzyszenie Czerwone Szpilki z siedzibą w Kętach 32-650, ul. Tadeusza Kościuszki 25. Wsparciem zostało objętych 28 osób ze znacznym bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Program finansowany był ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Łączna kwota wykorzystanych środków na realizację Programu wyniosła 172 156,00 zł.

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasienicy w latach 2018-2020 realizował projekt partnerski dla 30 osób z Gminy Jasienica pt. **„Powiat bielski – Partnerstwo, Integracja, Aktywizacja. Edycja 2”** współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w ramach Osi priorytetowej: IX. Włączenie Społeczne, Działanie: 9.1. Aktywna integracja, Poddziałanie: 9.1.6. Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – projekty OPS i PCPR. Koszt realizacji projektu w latach 2018-2020 wyniósł 418 847,00 zł.
- Od 01.08.2018 roku do 31.12.2020 roku Gmina Jasienica jako partner (w jej imieniu Realizatorem był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasienicy) realizowała projekt **„Synergia społeczna w skoordynowanym systemie wsparcia seniorów”** współfinansowany przez Unię Europejską. Liderem projektu była Spółdzielnia Socjalna „KINO MARZENIE” z Kóz. Projekt był realizowany przez czterech partnerów tj.: Gmina Kozy, Gmina Jasienica, Fundacja przy Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszego Serca Pana Jezusa „Pomóżmy Ubogim” w Bierach, Spółdzielnia Socjalna „KINO MARZENIE” w Kozach. Projekt rozwijał środowiskowe formy usług opiekuńczych, wspierając tym samym proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej. Poprzez podejmowane działania tworzone były warunki do rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej, które jednocześnie skutkować będą stopniowym ograniczeniem usług w ramach opieki instytucjonalnej. Grupę docelową w projekcie stanowiły osoby niesamodzielne (w tym niepełnosprawne) osoby bierne zawodowo w wieku powyżej 60 roku życia oraz ich otoczenie, ze szczególnym uwzględnieniem opiekunów faktycznych, będących zazwyczaj członkami rodzin seniorów. Koszt realizacji projektu w latach 2018-2020 wyniósł 132 240,00 zł.

4.3. Przemoc

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków najbliższej rodziny a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne, są to zachowania nieakceptowane społecznie, dlatego wielu sprawców ukrywa takie fakty. Również ofiary przemocy nie zawsze chcą się do nich przyznawać między innymi dlatego, że uznają je za wstydlive lub nie są świadome, że to czego doświadczają jest przemocą. Jednakże, jak wskazują badania ogólnopolskie przemoc, zarówno fizyczna jak i psychiczna jest zjawiskiem dość powszechnym.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasienicy realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie między innymi w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Do zadań Zespołu należy w szczególności:

1. Diagnozowanie problemu przemocy rodzinie;
2. Podejmowanie wszelkich działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawiskowi;
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
6. Ocena i weryfikacja prowadzonych działań, w tym działań grup roboczych;
7. Omawianie bieżących problemów wymagających rozstrzygnięcia przez Zespół;
8. Prowadzenie pełnej dokumentacji z prac Zespołu: protokoły posiedzeń, sprawozdania z realizacją działań, wnioski itp.

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

Z tabel prezentowanych poniżej wynika, że liczba formularzy „Niebieska Karta”, za pomocą których rejestrowane są przypadki wystąpienia przemocy wzrasta. Dzieje się tak mimo, podejmowania przez Gminę licznych przedsięwzięć mających na celu zapobieganie temu zjawisku.

Głównymi przyczynami sporządzenia Niebieskich Kart były m.in. przemoc: fizyczna, psychiczna, seksualna, zaniedbanie, niszczenie mienia, groźba karalna, uszkodzenia ciała.

Tabela nr 7

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - A”

Liczba „Niebieskich Kart – A”	2017	2018	2019
Ogółem	36	44	44

Źródło: dane GOPS w Jasienicy, opracowanie własne.

Tabela nr 8

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C” oraz „Niebieska Karta - D”

	2017	2018	2019
Liczba formularzy „Niebieska Karta - C”	21	20	35
Liczba formularzy „Niebieska karta - D”	15	15	25

Źródło: dane GOPS w Jasienicy, opracowanie własne.

Tabela nr 9

Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” oraz przyczyny zakończenia procedury

	2017	2018	2019
Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty, w tym:	53	53	62
Liczba zakończonych procedury Niebieskiej Karty na skutek rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	1	5	8
Liczba zakończonych procedur Niebieskiej karty na skutek ustanie przemocy w rodzinie i zrealizowania indywidualnego planu pomocy rodzinie	28	20	33

Źródło: dane GOPS w Jasienicy, opracowanie własne.

W działaniach na rzecz zapobiegania przemocy, obok Zespołu Interdyscyplinarnego, Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje także z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz z Policją i miejscowymi Szkołami.

W ramach Punktu Konsultacyjnego prowadzonego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzielono w związku z przemocą w rodzinie: 238 porad w roku 2018 oraz 148 porad i 173 konsultacji w roku 2019.

W gazecie JASIENICA oraz na stronach internetowych Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jasienicy umieszczono informację o możliwości uzyskania pomocy w przypadku stosowania przemocy w rodzinie.

W latach 2017-2019 w związku z problemem przemocy występującym w rodzinach, której niejednokrotnie świadkami są dzieci, Szkoły na terenie Gminy Jasienica również realizowały różnego rodzaju działania profilaktyczne. Realizowano między innymi program „Spójrz inaczej”, a także programy profilaktyczne redukujące negatywne emocje oraz uczących radzenia sobie z agresją. Organizowane były spotkania z policją oraz konsultantem z Punktu Konsultacyjnego, a także prelekcje dla rodziców i nauczycieli realizowane przez specjalistów do spraw uzależnień oraz zachowań niedopuszczalnych i ryzykownych.

W analogicznym okresie funkcjonariusze Zespołu Dzielnicowych Komisariatu Policji organizowali spotkania z mieszkańcami Gminy, przedstawicielami samorządu, informujące między innymi o prawnych aspektach przeciwdziałania przemocy. Liczba tych spotkań oraz ich odbiorców przedstawia się następująco:

rok 2017: 25 spotkań – łącznie 159 uczestników;

rok 2018: 21 spotkań- łącznie 83 uczestników;

rok 2019: 13 spotkań-łącznie 38 uczestników;

Niestety w omawianym okresie tylko 2 sprawców ukończyło program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

Tabela nr 10

Udział mieszkańców Gminy Jasienica w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie

Rok	Liczba zgłoszonych do udziału w programie			Przystąpili do realizacji programu	Ukończyli realizację programu
	ogółem	przez OPS	przez Sąd		
2017	1	0	1	1	1
2018	1	0	1	0	0
2019	0	0	0	1*	1

Źródło: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej

* Osoba biorąca udział w zajęciach w roku 2019 była zgłoszona do udziału przez Sąd w roku 2018 już po zakończeniu zajęć w bieżącym roku.

W przypadkach drastycznych form przemocy, niejednokrotnie powiązanej z nadużywaniem alkoholu ofiary przemocy wymagają natychmiastowego wsparcia w tym izolacji od sprawcy. Takie możliwości daje wsparcie Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej natomiast w przypadku dzieci - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się między innymi tego zapewnieniem dzieciom opieki i wychowania w rodzinach zastępczych i całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Liczba dzieci z terenu Gminy umieszczonych w pieczy nieznacznie wzrasta, Poniżej tabela prezentująca to zjawisko.

Tabela nr 11

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej

Rok	liczba dzieci z terenu Gminy Jasienica umieszczonych w pieczy zastępczej		
	ogółem	w rodzinnej pieczy zastępczej	w instytucjonalnej pieczy zastępczej
2017	24	21	3
2018	30	27	3
2019	32	28	4

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.

Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych Gminy Jasienica na lata 2021-2030

W Gminie obserwuje się też wzrost liczby rodzin zagrożonych utratą dziecka. W roku 2017 były to 3 rodziny, w 2018 – 4 rodziny, a w 2019 - 7 rodzin. Wzrasta także liczba rodzin, wymagających pomocy asystenta rodziny. Obecnie w Gminie Jasienica zatrudniony jest 1 asystent rodziny. Przyznanie usługi asystenta rodziny wynika z zadań nałożonych na Gminę *ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

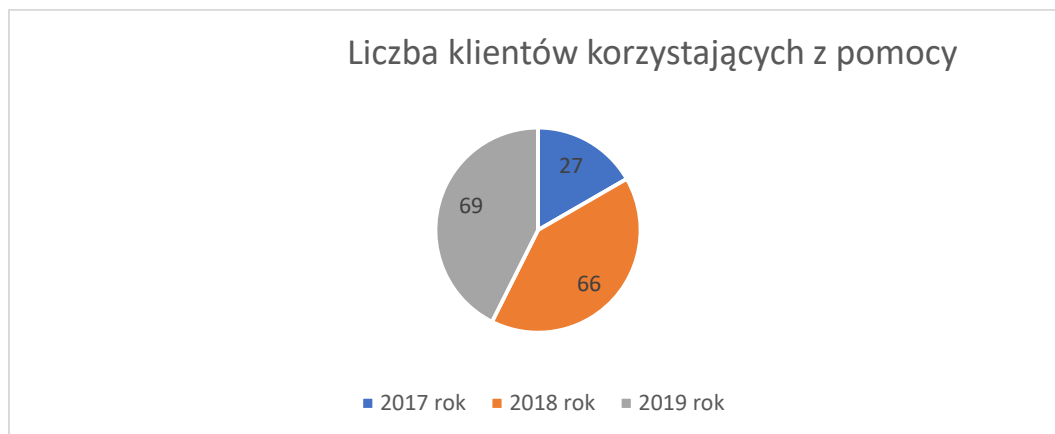
W roku 2019 z jego pomocy skorzystało 17 rodzin. Głównymi powodami przyznania rodzinie takiej formy wsparcia była bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaburzone relacje i więzi rodzinne, zagrożenie patologiami, problemy szkolne małoletnich.

Celem głównym udzielanej pomocy jest zachowanie więzi rodzinnych i nie dopuszczenie do izolacji rodziców od dzieci.

Rolą Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej jest świadczenie profesjonalnych usług, zwłaszcza psychologicznych, jak również prawnych, hostelowych, które są dostępne dla potrzebujących przez całą dobę - ofiarom przemocy lub osobom znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej, aby zapobiec pogłębianiu się dysfunkcji występujących w rodzinach tychże osób, Celem pomocy świadczonej przez Ośrodek jest zapobieganie powstaniu lub pogłębianiu skutków trudnych sytuacji życiowych w postaci indywidualnych i rodzinnych kryzysów.

Wykres nr 5

Liczba mieszkańców Gminy Jasienica korzystających z usług Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej

Źródło: Dane Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

W 2019 roku ze wsparcia Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej skorzystało 69 mieszkańców Gminy Jasienica (o 42 osoby więcej w stosunku do roku 2017).

Tabela nr 12

Liczba osób korzystających z pomocy POIK z Gminy Jasienica z powodu przemocy

Rok	2017	2018	2019
Liczba klientów korzystających z pomocy POIK w związku z występowaniem przemocy	$3 + 0 = 3$ (bliscy + obcy*)	$5 + 2 = 7$ (bliscy + obcy*)	$2 + 4 = 6$ (bliscy + obcy*)

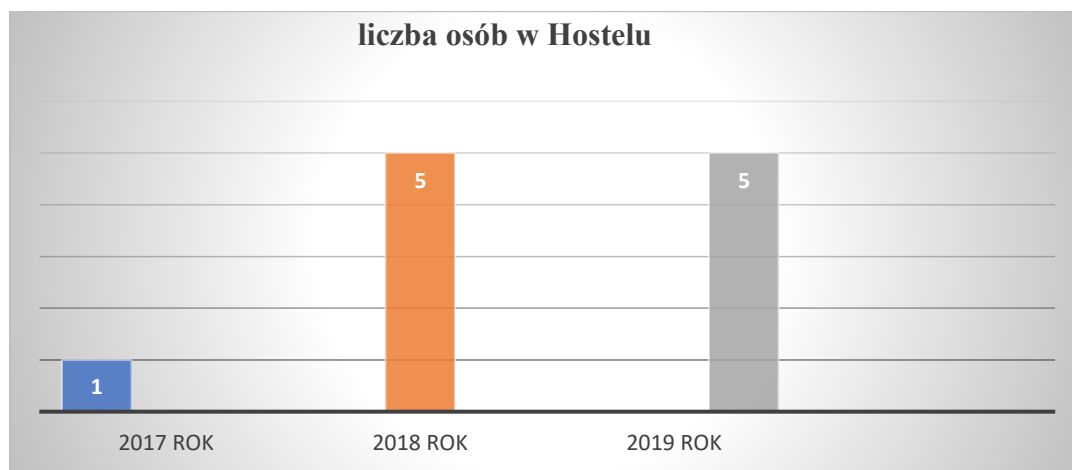
Źródło: Dane Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej.

bliscy* - przemoc w rodzinie

obcy* - przemoc ze strony osób obcych

Wykres nr 6

Liczba osób z terenu Gminy Jasienica przebywających w Hostelu POIK

Źródło: Dane Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej.

Według informacji przekazanych przez Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej problemami zgłaszanymi przez osoby korzystające z pomocy były: problemy małżeńskie lub w konkubinacie, konflikty rodzinne, problemy wychowawcze, trudności z funkcjonowaniem

w życiu codziennym, problemy emocjonalne oraz zaburzenia psychopatologiczne i psychiczne.

Osoby przebywające w Ośrodku korzystały między innymi z pomocy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej, prawnej, a także ze schronienia w Hostelu POIK.

4.4 Alkoholizm

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu są jednymi z najbardziej trudnych zagrożeń społecznych i zdrowotnych istniejących w Polsce. Mają one duży wpływ na życie naszego społeczeństwa, przyczyniają się do problemów życia rodzinnego oraz w środowisku pracy, wyniszczają organizm, powodują zaburzenia emocjonalne oraz są przyczyną wielu naruszeń prawa i zakłóceń porządku publicznego.

Opracowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ma na celu udzielanie pomocy osobom nadużywającym alkoholu jak również ich rodzinom. Udzielana jest nie tylko pomoc materialna, ale przede wszystkim pomoc psychologiczna i terapeutyczna.

Alkohol powoduje degradację życia nie tylko osoby uzależnionej od alkoholu, ale ma wpływ na życie rodziny, bliskich, sąsiadów. W Europie nadużywanie alkoholu stanowi drugą najczęstszą przyczynę utraty zdrowia oraz przedwczesnej śmierci. W Polsce z powodu alkoholu umiera rocznie ponad 12 tysięcy ludzi. Statystyczny Polak spożywa rocznie około 13 litrów czystego alkoholu. Statystyki podają też, że co trzecia kobieta w ciąży pije alkohol.

Alkoholizm został oficjalnie uznany za chorobę przez Światową Organizację Zdrowia, która nadała mu odpowiedni numer w powszechnie obowiązującej klasyfikacji znanych na świecie schorzeń. Światowa Organizacja Zdrowia określa alkoholizm jako chorobę postępującą i śmiertelną.

Choroba alkoholowa definiowana jest jako fizyczne i psychiczne uzależnienie od alkoholu etylowego (środek wpływający na spowolnienie działania układu nerwowego). Na rozwój alkoholizmu wpływają czynniki o podłożu:

- psychologicznym
- socjalnym
- środowiskowym
- genetycznym

Regularne nadużywanie alkoholu może powodować otępienie, problemy z logicznym myśleniem oraz rozwój poważnych chorób psychicznych (m.in. zespołu anestetycznego Korsakova).

Alkoholizm jako kolejny problem społeczny, jest problemem całej rodziny. Prowadzi do przemocy i stanowi zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania biologicznego oraz emocjonalnego wszystkich członków rodziny. Jedyną skuteczną pomocą osobom i rodzinom problemami alkoholowymi jest umożliwienie ludziom dotkniętym tą chorobą podjęcie leczenia.

Poważnym problemem w podejmowaniu działań przez pracowników ośrodków pomocy społecznej w tym kierunku jest przyjmowanie biernej postawy osób uzależnionych względem swojego uzależnienia. Charakterystycznym jest też przyjmowanie postawy roszczeniowej. Osoby uzależnione tracą świadomość, że skutkami nadużywania alkoholu jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej i społecznej ich rodzin. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica, a często nawet obydwójga rodziców na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego lęku. Dzieci wychowywane w takich warunkach uczą się destrukcyjnych dla siebie i otoczenia zachowań.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa zadania własne gminy związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Należą do nich w szczególności:

- udzielanie rodzinom, u których występują problemy z nadużywaniem alkoholu pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności wychowawczej i informacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii wśród dzieci i młodzieży;
- wspomaganie leczenia, pomoc rehabilitacyjną i terapeutyczną dla osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.⁶

Na terenie Gminy działaniami dotyczącymi rozwiązywania problemów alkoholowych obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zajmuje się także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na terenie Gminy działa również Punkt Konsultacyjny w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

⁶Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje działania wspierające w rodzinach w sytuacji wystąpienia problemu alkoholowego, przeprowadza kontrolę punktów sprzedaży pod względem przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy, jak również zajmuje się wytyczaniem priorytetów Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Realizacja zadań Komisji finansowana jest z opłat pochodzących za wydanie zezwoleń udzielanych na sprzedaż napojów alkoholowych. W ostatnich latach zauważyć można wzrost liczby osób obejmowanych programami profilaktycznymi. Uczestnikami działań o charakterze profilaktycznym rekomendowanymi przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czy Ośrodek Rozwoju Edukacji są uczniowie, nauczyciele oraz rodzice. W 2019 roku liczba uczestników tych programów wyniosła 1675 osób. Z kolei liczba porad (prawnych, rodzinnych i psychologicznych), organizowanych w Gminie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wyniosła w 2019 roku - 520.

Tabela nr 13

Liczba uczestników programów profilaktycznych realizowanych w Gminie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017 -2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Uczniowie	564	1988	1675
Nauczyciele	92	87	94
Rodzice	48	62	82

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jasienicy.

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

Tabela nr 14

Poradnictwo i interwencje Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jasienicy

Lp	Zakres informacji	2017	2018	2019
1.	Poradnictwo specjalistyczne (liczba porad) w tym:	1024	584	520
	Liczba osób korzystających z porad prawnych	145	149	51
	Liczba osób korzystających z porad rodzinnych	32	39	18
	Liczba osób korzystających z porad psychologicznych	176	87	72
2.	Liczba interwencji kryzysowych, w tym:	0	0	0
	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie interwencji kryzysowej	0	0	0

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jasienicy.

Tabela poniżej prezentuje wysokość środków finansowych przeznaczonych przez Gminę Jasienica na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które w omawianym okresie czasowym lat 2017-2019 przyjmują tendencję wzrostową

Tabela nr 15

Środki na Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wysokość środków w zł	2017	2018	2019
Łączna wysokość środków finansowych uzyskanych przez Gminę z tytułu rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	363 333,78	381 223,77	424 007,35
Środki zaplanowane w budżecie gminy na realizację GPPiRPA	380 581,00	359 679,24	481 179,29
Środki faktycznie wykorzystane	368 406,68	275 738,48	275 877,87
Środki wykorzystane na realizację gminnego programu przeciwdziałania narkomanii	24 250,00	25 000,00	26 400,00

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jasienicy.

W roku 2019 ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z problemami alkoholowymi skorzystało 49 rodzin.

W latach 2018-2019 zauważalny jest niewielki spadek liczby osób z terenu Gminy, które zostały doprowadzone przez funkcjonariuszy Policji do Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej celem wytrzeźwienia. W roku 2018 było to 169 osób, natomiast w 2019 roku - 133 osoby, co stanowiło 10,2% ogółu mieszkańców doprowadzonych z terenu powiatu bielskiego.

Tabela nr 16

Osoby doprowadzone do Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej, celem wytrzeźwienia

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba doprowadzonych do OPPA w Bielsku-Białej mieszkańców Powiatu Bielskiego ogółem	1278	1373	1306
Liczba doprowadzonych do OPPA w Bielsku-Białej mieszkańców Gminy Jasienica - ogółem	142	169	133

Źródło: Dane Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym.

4.5. Interwencje policji, przestępczość, zdarzenia w ruchu drogowym

Wśród przestępstw występujących na terenie Gminy Jasienica w latach 2017-2019 dominowały przestępstwa przeciwko mieniu (48 przypadków w 2019 roku), przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (10 przypadków w 2019 roku oraz inne przestępstwa kryminalne poza opisanymi w tabeli poniżej (54 przypadki w 2019 roku). 5 przypadków w roku 2019 przestępstw przeciwko rodzinie i opiece zakończyło się skierowaniem aktu oskarżenia. Szczegóły w tabelach poniżej.

Tabela nr 17

Rodzaje przestępstw oraz ich liczba w Gminie Jasienica

Rodzaj przestępstwa	Rok		
	2017	2018	2019
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	5	7	5
Przestępstwa przeciwko mieniu	46	53	48
Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości	0	0	1
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece	24	19	10
Przestępstwa przeciwko wolności	10	4	3
Przestępstwa narkotykowe z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	1	2	1
Przestępstwa gospodarcze, karno-skarbowe, celne i dewizowe	0	1	0
Wypadek nadzwyczajny z udziałem funkcjonariusza	1	5	0
Inne przestępstwa kryminalne	33	26	54
Razem	42	31	42

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Jasienicy.

Tabela nr 18

Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece

Rok/liczba zdarzeń	2017	2018	2019
Razem Gmina	4*	6	5

*postępowania zakończone skierowaniem aktu oskarżenia

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Jasienicy.

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

Tabela nr 19
Interwencje

Rok	2017	2018	2019
Razem Gmina	252	251	233

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Jasienicy.

Liczba kolizji na drogach wynosiła odpowiednio - w roku 2017 - 246 kolizji, w roku 2018 - 215 kolizji, w roku 2019 - 226 kolizji.

Tabela nr 20
Statystyka zdarzeń w ruchu drogowym - rok 2017

Liczba zdarzeń	Liczba wypadków	Liczba zabitych w zdarzeniu	Liczba rannych w zdarzeniu	Liczba kolizji
262	16	2	17	246

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Jasienicy.

Tabela nr 21
Statystyka zdarzeń w ruchu drogowym - rok 2018

Liczba zdarzeń	Liczba wypadków	Liczba zabitych w zdarzeniu	Liczba rannych w zdarzeniu	Liczba kolizji
227	12	0	13	215

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Jasienicy.

Tabela nr 22
Statystyka zdarzeń w ruchu drogowym - rok 2019

Liczba zdarzeń	Liczba wypadków	Liczba zabitych w zdarzeniu	Liczba rannych w zdarzeniu	Liczba kolizji
235	9	0	11	226

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Jasienicy.

5. Świadczenia rodzinne

Na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych realizowane są przez Dział Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego Ośrodka zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, polegające na wspieraniu przez Państwo rodzin z dziećmi o niższych dochodach.

Świadczeniami rodzinnymi są obecnie:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- 5) świadczenie rodzicielskie.

Próg dochodowy uprawniający do korzystania ze świadczeń rodzinnych to od dnia 1 listopada 2015 roku kwota 674,00 zł, na osobę w rodzinie a w przypadku rodziny wychowującej dziecko niepełnosprawne – kwota 764,00 zł.

Środki wydatkowane przez Gminę na świadczenia rodzinne w latach 2017 – 2019 pokazano poniżej.

Tabela nr 23
Rodziny objęte pomocą w formie zasiłków rodzinnych

	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	588	647	569
Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku.	2 843 020,14 zł	3 016 494,25 zł	2 736 181,02 zł

Źródło: Dane własne GOPS w Jasienicy

W 2019 roku pomocą w formie zasiłków rodzinnych skorzystało w Gminie 569 rodzin. Kwota świadczeń wyniosła 2 736 181,02. Liczba świadczeń opiekuńczych ogółem wypłaconych przez Ośrodek wyniosła 5867 świadczeń na kwotę 2 397 256,00.

Tabela Nr 24
Świadczenia opiekuńcze – liczba świadczeń

Liczba świadczeń			
Świadczenia opiekuńcze	2017	2018	2019
Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem	4 469	4 623	4 839
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	1 386	1 421	1 518
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	1 832	1 869	1 938
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	58	59	71
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	1 193	1 274	1 312
Świadczenie pielęgnacyjne	696	789	878
Specjalny zasiłek opiekuńczy	187	156	150
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	5 352	5 568	5 867

Źródło: Dane własne GOPS w Jasienicy

Tabela nr 25

Świadczenia opiekuńcze – kwoty świadczeń

Kwoty świadczeń opiekuńczych			
Świadczenia opiekuńcze	2017	2018	2019
Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem	683 757,00	731 261,00	917 481,00
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	212 058,00	224 545,00	287 490,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	280 296,00	295 697,00	367 869,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	8 874,00	9 373,00	13 439,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	182 529,00	201 646,00	248 683,00
Świadczenie pielęgnacyjne	975 914,00	1 163 877,00	1 387 085,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	97 223,00	83 386,00	92 690,00
Świadczenia opiekuńcze ogółem - zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	1 756 894,00	1 978 524,00	2 397 256,00

Źródło Dane własne GOPS w Jasienicy

6. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów znowelizowanej w roku 2020. W ustawie zawarte zostały regulacje dotyczące świadczenia pomocy osobom, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb i nie otrzymują należnego im wsparcia od osób należących do kręgu zobowiązanych do alimentacji.

Zgodnie z tymi regulacjami przez osobę uprawnioną do korzystania z funduszu alimentacyjnego rozumie się osobę uprawnioną do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.

Dane dotyczące wypłaconych w Gminie świadczeń z funduszu alimentacyjnego pokazano w tabeli poniżej.

Tabela nr 26

Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych w latach 2017-2019

Rok	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	56	54	42
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego.	84	86	64

Źródło Dane własne GOPS w Jasienicy

7. Świadczenia wychowawcze

Świadczenie wychowawcze – to świadczenie, które kierowane jest do rodzin mających na utrzymaniu dzieci, natomiast jego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka (także tych dotyczących opieki sprawowanej nad nim i zaspokojeniem potrzeb życiowych dziecka). Świadczenie przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Dane o liczbie rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwoty wypłaconych świadczeń zawarto w tabelach poniżej.

Tabela nr 27

Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego

Rok	Liczba rodzin
2017	1 902
2018	1 880
2019	3375

Źródło Dane własne GOPS w Jasienicy

Tabela nr 28

Świadczenie wychowawcze - kwota świadczeń

Rok	Wydatki
2017	17 264 564,00 zł
2018	16 909 878,00 zł
2019	24 249 251,00 zł

Źródło Dane własne GOPS w Jasienicy

8. Edukacja

Polityka społeczna zajmuje się każdą istotną dla organizacji życia publicznego kwestią społeczną, w tym polityką edukacyjną. Działalność edukacyjna na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wspomaganiu rozwoju oraz wyrównywaniu szans życiowych poprzez zapewnienie wychowania przedszkolnego oraz edukacji szkolnej i różnych form zajęć pozalekcyjnych i wypoczynku.

Na terenie Gminy Jasienica działają jednostki systemu oświaty i wychowania do których należą przedszkola i szkoły podstawowe. Organem prowadzącym dla nich jest Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli w Jasienicy zwany dalej „Zespołem” i jest on jednostką organizacyjną Gminy wykonującą zadania jednostki obsługującej w rozumieniu art. 10b ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym.

W Gminie zauważalny jest systematyczny wzrost uczniów szkół podstawowych, co jest zjawiskiem bardzo korzystnym i może wynikać z korzystnego wskaźnika salda migracji,

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

dotadniego przyrostu naturalnego, jak również wzrostu osiedlania się osób oraz rodzin na obszarach podmiejskich.

Natomiast z dniem 31 sierpnia 2019 roku, w wyniku reformy systemu oświaty z 2017 roku, gimnazja zostały zlikwidowane i rozpoczęto proces ich wygaszania. Ostatnie roczniki klas w latach 2017–2019 były nazywane „oddziałami gimnazjalnymi”.

Na system edukacji w Gminie Jasienica (w roku szkolnym 2018/2019) składało się: dziewięć przedszkoli, osiem szkół podstawowych oraz trzy oddziały gimnazjalne. Były to:

- Szkoła Podstawowa im. Rudolfa Gila w Świętoszówce;
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Grodźcu;
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Iłownicy;
- Zespół Szkolno - Przedszkolny im. Tadeusza Kościuszki w Jasienicy;
- Zespół Szkolno - Przedszkolny im. Adama Mickiewicza w Mazańcowicach;
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Międzyrzeczu;
- Zespół Szkolno - Przedszkolny im. Jana Pawła II w Rudzicy;
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Wieszczętach;
- Przedszkole Publiczne w Świętoszówce.

W roku szkolnym 2018/2019 w przedszkolach, szkołach i oddziałach gimnazjalnych Gminy Jasienica (na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30.09.2018 r.):

- naukę podjęło 979 przedszkolaków, 2222 uczniów szkół podstawowych oraz 187 uczniów oddziałów gimnazjalnych;
- zatrudnionych było 391 nauczycieli.

Tabela nr 29

Przedszkola i oddziały przedszkolne - liczba oddziałów, liczba dzieci

L.p.	Placówka	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
1	Przedszkole Publiczne w Świętoszówce	6	136
2	Przedszkole przy ZSP w Grodźcu	2	49
3	Przedszkole przy ZSP w Iłownicy	2	50
4	Przedszkole przy ZSP w Jasienicy	8	186
5	Przedszkole przy ZSP w Mazańcowicach	8	198
6	Przedszkole przy ZSP w Międzyrzeczu	5	120

*Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych
Gminy Jasienica na lata 2021-2030*

7	Przedszkole przy ZSP w Rudzicy	7	160
8	Przedszkole przy ZSP w Wieszczałach	3	67
9	Oddział przedszkolny przy SP w Świątoszówce	1	13
Razem:		42	979

Źródło: dane ze sprawozdania SIO – wg stanu na 30.09.2018 r.

Tabela nr 30

Szkoły – liczba oddziałów i liczba dzieci

L.p.	Placówka	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
1	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Grodźcu	8	106
2	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Iłownicy	9	130
3	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Jasienicy	21	443
4	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Mazańcowicach	23	476
5	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Międzyrzeczu	16	308
6	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Rudzicy	19	369
7	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Wieszczałach	9	154
8	Szkoła Podstawowa w Świątoszówce	12	236
Razem:		117	2222

Źródło: dane ze sprawozdania SIO – wg stanu na 30.09.2018 r.

Tabela Nr 31

Oddziały gimnazjalne w szkołach podstawowych

L.p.	Placówka	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
1	Oddziały gimnazjalne przy ZSP w Jasienicy	3	77
2	Oddziały gimnazjalne przy ZSP w Mazańcowicach	3	60
3	Oddziały gimnazjalne przy ZSP w Rudzicy	2	50
Razem:		8	187

Źródło: dane ze sprawozdania SIO – wg stanu na 30.09.2018 r.

Warunki nauczania w placówkach pozwalają na prowadzenie w większości szkół zajęć w systemie jednozmianowym. Wszystkie szkoły posiadają świetlice, które działają i są dostępne dla swoich uczniów, którzy muszą z różnych powodów pozostać w szkole po zajęciach obowiązkowych. Placówki szkolne w ciągu roku szkolnego organizują szereg przedsięwzięć, programów edukacyjnych oraz konkursów, w których dzieci zdobywają sukcesy indywidualne i grupowe. Zaangażowanie szkół i ich nauczycieli w edukację ma istotny wpływ na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży,

Z danych przekazanych przez Dyrektorów Szkół przygotowanych dla potrzeb opracowania niniejszej Strategii, wynika, że patologie wśród uczniów szkolnych są incydentalne lub nie występują wcale. Pedagodzy szkolni sporadycznie zauważają przypadki uczniów zaniedbanych, pochodzących z rodzin niewydolnych wychowawczo.

Analiza zgromadzonych danych potwierdza szeroki w ostatnich latach wachlarz podejmowanych przez szkołę przedsięwzięć w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród młodzieży, a także przemocy i szeroko rozumianego bezpieczeństwa. W szkołach opracowywany jest Szkolny program wychowawczo – profilaktyczny.

Działalność profilaktyczna w szkołach polegają na:

- wspieraniu wszystkich dzieci w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowaniu działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych;
- rozbudzaniu zainteresowań i pasji;
- wspieraniu dzieci, które ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażone na rozwój zachowań ryzykownych;
- organizowanie spotkań warsztatowych dla uczniów, prelekcji dla rodziców

Do programów zrealizowanych w ostatnich latach należały między innymi:

- Program „*Nie pal przy mnie, proszę*” z inicjatywy Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- Program wychowawczo -profilaktyczny „*Spójrz inaczej*” pozytywnie zaopiniowany przez MEN oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

- Program „*Saper, czyli jak rozminować agresję*” Celem programu jest rozbudzenie u dzieci świadomości odpowiedzialności za własne działania, a także zwiększenie umiejętności radzenia sobie z własną złością oraz przejawami agresji.
- Ogólnopolski Program „*Trzymaj formę*” przygotowany przez Powiatową Stację Sanitarno Epidemiologiczną w Bielsku-Białej.
- Program „*Bajkowe popołudnia – maluchy w ruchu*”.
- Program „*Mały Miś w świecie wielkiej literatury*”.
- Innowacja Pedagogiczna „*Savoir – vivre zasady dobrego wychowania na co dzień*”. Głównym celem programu jest wpojenie uczniom, iż grzeczność jest zbiorem form zachowania się, wyrażających zgodę na życie w społeczności.
- Program „*Moja szkoła tryska zdrowiem*” - wychowanie młodego człowieka świadomego dbania o swoje zdrowie, sprawność fizyczną oraz troszczącego się o środowisko w którym żyje.
- Program „*Spójrz inaczej*”.

Powyższe oddziaływania profilaktyczne realizowane były przy współudziale Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminy Jasienica, Sanepidu, Policji, Straży Pożarnej, Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej oraz licznymi specjalistami z zakresu profilaktyki i wychowania. Działaniami tymi byli objęci zarówno uczniowie, jak też rodzice oraz nauczyciele.

9. Wybrane aspekty ochrony zdrowia

Dla potrzeb niniejszego opracowania dokonano analizy dotyczącej chorobowości mieszkańców Gminy Jasienica przekazanych przez Samodzielny Gminny Ośrodek Zdrowia w Jasienicy.

Rozwój cywilizacyjny przyczynił się do polepszenia warunków życia ludzi, jak również przyniósł ogromny postęp w nauce oraz technice, ale jednocześnie stał się **przyczyną pojawienia wielu niespotykanych wcześniej chorób cywilizacyjnych – obecnie covid 19**, chorób, które dziś dotyczą już nie tylko osoby starsze, ale również dzieci i młodzież.

Dlatego niezwykle istotnym jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, a także wdrażanie innowacyjnych metod i modeli terapii. Wsparcie dzieci i młodzieży winno dotyczyć

obszaru zarówno zdrowia, jak też sportu i edukacji. Choroby cywilizacyjne, definiowane jako globalnie występujące, o których najczęściej mowa w tej grupie osób to: astma, alergia, otyłość, atopowe zapalenia skóry, wady postawy.

Pojawienie się ich to efekt nieprzestrzegania zachowań prozdrowotnych w tym ograniczania aktywności fizycznej, spożywania obfitego w kalorie jedzenia czy nadmiaru stresu.

W roku 2019 najczęściej rozpoznawane u dzieci i młodzieży w Gminie były zniekształcenia kręgosłupa (39,62%), alergie (18,42%), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (10,38%) oraz otyłość (8,10%). Zniekształcenia kręgosłupa oraz zaburzenia refrakcji i akomodacji bywają zazwyczaj rezultatem nieodpowiedniego trybu życia, w tym w szczególności wielogodzinnej pracy przy komputerze. W grupie osób dorosłych dominują choroby układu krążenia (42,6%), cukrzyca (12,7%). Obserwowany jest też wysoki odsetek zachorowalności na choroby obwodowego układu nerwowego (7,68%), a także układu mięśniowo - kostnego (6,09%). Informacja szczegółowa w powyższym zakresie, jak również podział pacjentów według grup wiekowych zawarte zostały w tabelach.

Tabela nr 32

Udział pacjentów objętych opieką czynną w wieku 0-18 lat

Rok	Udział pacjentów objętych opieką czynną w wieku 0-18 lat
2017	38,96%
2018	34,02%
2019	35,55%

Źródło: Dane Samodzielnego Gminnego Ośrodka Zdrowia.

Tabela nr 33

Udział procentowy poszczególnych grup wiekowych do lat 18

Rok/lata	0-2	3-4	5-9	10-14	15-18
2017	5,87%	7,51%	22,82%	41,56%	22,25%
2018	6,86%	8,13%	23,39%	41,41%	20,21%
2019	7,32%	9,76%	21,82%	39,54%	21,57%

Źródło: Dane Samodzielnego Gminnego Ośrodka Zdrowia.

Tabela nr 34

Schorzenia rozpoznane u dzieci i młodzieży (0-18 lat)

Rozpoznanie	2017	2018	2019
Niedokrwistość	1,32%	1,34%	1,08%
Choroby tarczycy	2,09%	2,34%	2,34%
Niedożywienie	2,09%	2,41%	1,96%
Otyłość	6,34%	6,83%	8,10%
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	10,65%	10,78%	10,38%
Choroba nadciśnieniowa	4,11%	4,09%	4,49%
Alergie	16,78%	16,41%	18,42%
Zniekształcenia kręgosłupa	44,92%	41,80%	39,62%
Choroby układu moczowego	3,83%	4,29%	3,67%
Wady rozwojowe	2,37%	2,74%	3,29%
Zaburzenia rozwoju	1,81%	2,55%	2,53%
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	4,69%	4,42%	4,12%

Źródło: Dane Samodzielnego Gminnego Ośrodka Zdrowia.

Tabela nr 35

Udział pacjentów objętych opieką czynną w wieku 19 lat i więcej

Rok	Udział pacjentów objętych opieką czynną w wieku 19 lat i więcej
2017	25,97%
2018	27,69%
2019	27,41%

Źródło: Dane Samodzielnego Gminnego Ośrodka Zdrowia

Tabela nr 36

Udział procentowy poszczególnych grup wiekowych 19 lat i więcej

Rok/lata	19-34	35-54	55-64	65 i więcej
2017	7,64%	24,07%	32,06%	36,19%
2018	7,59%	23,94%	32,78%	35,69%
2019	7,51%	23,68%	32,68%	36,21%

Źródło: Dane Samodzielnego Gminnego Ośrodka Zdrowia

Tabela nr 37

Udział schorzeń rozpoznanych u osób w wieku 19 lat i więcej

Rozpoznanie	2017	2018	2019
Nowotwory	3,32%	4,29%	5,11%
Choroby tarczycy	6,41%	6,14%	5,83%
Cukrzyca	12,88%	13,05%	12,70%
Niedokrwistość	2,92%	2,34%	2,40%
Choroby obwodowego układu nerwowego	7,34%	7,64%	7,68%
Choroby układu krążenia	39,74%	40,75%	42,26%
Przewlekły nieżyt oskrzeli , dychawica oskrzelowa	7,72%	7,06%	5,86%
Przewlekłe choroby układu trawiennego	5,79%	4,75%	5%
Choroby układu mięśniowo – kostnego i tkanki łącznej	7,12%	6,50%	6,09%
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	4,71%	5,68%	5,96%

Źródło: Dane Samodzielnego Gminnego Ośrodka Zdrowia

W celu zapobiegania zachorowaniom SGZOZ w Jasienicy prowadzi wśród mieszkańców akcje profilaktyczne, takie jak:

- profilaktyka chorób nowotworowych dla kobiet,
- profilaktyka chorób nowotworowych dla mężczyzn,
- profilaktyka osteoporozy – badania na zawartość witaminy D₃,
- profilaktyka chorób wątroby,
- profilaktyka niedokrwistości- badania na zawartość witaminy B₁₂.

Łącznie w akcjach profilaktycznych uczestniczyło w 2017 roku – 218 osób, w 2018 roku – 249 osób a w roku 2019 – 580 osób.

10. Działalność w zakresie kultury, sportu i rekreacji

Działalnością w zakresie rozwoju kultury, sportu i rekreacji w Gminie Jasienica zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy Mając na uwadze potrzeby mieszkańców Gminy Jasienica w zakresie uczestnictwa w kulturze oraz edukację młodych pokoleń w zakresie kultury i sztuki, Gminny Ośrodek Kultury realizuje swoje zadania w pięciu czynnie działających placówkach:

- Gminnym Ośrodkiem Kultury w Jasienicy – siedziba główna przy Kompleksie Sportowo – Kulturalno - Rekreacyjnym w Jasienicy oraz sala widowiskowa przy Urzędzie Gminy;
- Filii Gminnego Ośrodka Kultury w Bierach;
- Filii Gminnego Ośrodka Kultury w Rudzicy;
- Filii Gminnego Ośrodka Kultury w Międzyrzeczu Górnym;
- Filia Gminnego Ośrodka Kultury w Mazańcowicach.

Obok działalności związanej z organizacją czasu wolnego mieszkańców, instytucja ta zajmuje się upowszechnianiem i promowaniem kultury lokalnej w kraju i za granicą. Ośrodek organizuje liczne koncerty, wystawy, imprezy artystyczne, imprezy kulturalno-rozrywkowe. Patronuje lokalnym twórcom i zespołom oraz prowadzi działalność wydawniczą. Szczególną troską Gminnego Ośrodka Kultury jest kultywowanie regionalnych tradycji i zachowanie wartości ludowych w tym stroju regionalnego.

Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy oraz jego filie prowadzą bardzo zróżnicowany program zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w ramach stałych form warsztatowych, grup artystycznych i kół zainteresowań.

Do najważniejszych imprez organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy należą:

- XVI Przegląd Jasełek i Obrzędów Kolędniczych – Filia GOK Rudzica
- XVI Konkurs Kolęd i Pastorałek – Filia GOK Rudzica
- XIX Festiwal Kolęd i Pastorałek „Spotkanie z Kolędą” – Mazańcowice
- Koncert Noworoczny – Filia GOK Mazańcowice
- Koncert Laureatów - Filia GOK Rudzica
- Widowisko Jasełkowe – Filia GOK Międzyrzecze Górne
- Prezentacja działalności artystycznej – Filia GOK Rudzica
- Zimowy Przegląd Zespołów Tanecznych – Filia GOK Biery
- „Josiyński Świniobici” – GOK Jasienica (współorganizacja)
- Spektakl „Na tak i na nie” Kabaret FANaberie – GOK Jasienica
- Akcja „Ferie w GOK-u 2019” – GOK Jasienica oraz filie w: Rudzicy, Bierach, Międzyrzeczu Górnym i Mazańcowicach
- Spektakl dla dzieci „Żabia sprawa” - Filia GOK Rudzica
- Wystawa fotografii „Rynce z Gorola” autorstwa Beaty ”Indi” Tyrny
- Zimowe Prezentacje Zespołów Tanecznych – GOK Jasienica
- Koncert Big Bandu – GOK Jasienica
- Wystawa Malarstwa Michaliny Komorowskiej – Filia GOK Rudzica
- Bal Karnawałowy dla dzieci – Filia GOK Biery
- Koncert „Moc głosu. Głos kobiety” Nasta Niakrasava – GOK Jasienica
- Spektakl pt. „Biuro Matrymonialne” grupa „Theatr Club” - Filia GOK Międzyrzecze Górne
- Wystawa Malarstwa Marzeny Iskrzyckiej - Filia GOK Rudzica
- Wystawa prac „Lenka Kocierzová – grafika i malarstwo” – GOK Jasienica
- VIII Ekumeniczne Spotkanie z Pieśnią Wielkopostną „Adoramus Te Christe 2019” – Rudzica
- XVI Przegląd Twórczości Przedszkolnej – GOK Jasienica
- „Bajkowy Dzień Mamy i Taty” - Filia GOK Międzyrzecze Górne
- „Letnie Prezentacje Artystyczne” – Filia GOK Biery
- II Międzynarodowy Plener Malarski „W Krainie Floriana Kohuta” – Rudzica
- „Dzień Stracha Polnego” – Filia GOK Rudzica

- „MojFest” Konkurs Musztry Orkiestrowej i Gminny Piknik Rodzinny – GOK Jasienica
- Piknik Rodzinny i IV Festiwal Modeli Kartonowych i Plastikowych „Ikar 2018” – Filia GOK Mazańcowice
- „Oskar czy Malina”- prezentacje taneczno-teatralne – GOK Jasienica
- „Spotkanie z Muzyką” – Filia GOK w Międzyrzeczu Górnym
- Akcja „Wakacje w GOK-u 2019” – GOK Jasienica
- „XXV Lato w Jasienicy” - Dni Gminy Jasienica
- Akcja „Wakacje w GOK-u 2019” – GOK Jasienica oraz Filie GOK Rudzica, Biery, Międzyrzecze Górne, Mazańcowice
- „Dożynki Gminne” – Mazańcowice
- Festyn Rodzinny w Bierach - współorganizator Filia GOK Biery □ Wykład pilota majora Tadeusza Ćwika pt. „Amerykańskie bombowce nad Czechowicami czyli o nalocie bombowym na Vacuum Oil Company 20 sierpnia 1944” - Filia GOK w Międzyrzeczu Górnym
- Akcja „Wakacje w GOK-u 2019” – GOK Jasienica oraz Filie GOK Rudzica, Biery, Międzyrzecze Górne, Mazańcowice
- „I Jasienicki Bieg na Nartorolkach” (w ramach Pucharu Polski PZN) – na terenie niskoemisyjnej strefy w Międzyrzeczu Dolnym
- Dożynki Parafialne w Rudzicy – Filia GOK w Rudzicy
- Wystawa Malarstwa Alicji Szymczak - Filia GOK w Międzyrzeczu Górnym
- Wystawa "Fotograficzne zapiski dnia codziennego" autorstwa Dušana Stračánka – GOK Jasienica
- Prezentacja tomiku fraszek „Karaluszki do Poduszki” autorstwa Juliusza Wątroby – GOK Jasienica
- Wystawa Rysunku Satyrycznego autorstwa Marka Mosora „Widgeta” – GOK Jasienica
- Koncert w ramach Festiwalu „Gaude Cantem” – Filia GOK Mazańcowice
- Benefis Artysty Krzysztofa Czadera - Filia GOK w Międzyrzeczu Górnym
- „IX Spartakiada Kół KGW” – hala sportowa ZSP Jasienica (współorganizator GOK Jasienica)
- Obchody „Święto Odzyskania Niepodległości 11 listopada” – OSP Grodziec (organizator GOK Jasienica)

- Wystawa ptaków egzotycznych oraz terrarystyki - Filia GOK Mazańcowice
- Koncert Andrzejkowy w wykonaniu Orkiestry „Blach Kapela” - Filia GOK Mazańcowice
- Spotkanie świąteczne przedsiębiorców – GOK Jasienica
- Świąteczny Koncert Charytatywny - Filia GOK Mazańcowice
- „VI Josiynicko Wilija” (konkurs potraw, kiermasz rękodzieła, warsztaty artystyczne) – GOK Jasienica.

W Filii GOK w Międzyrzeczu Górnym działają:

- Zespół Regionalny „Międzyrzeczanie”
- Dziecięcy Zespół Regionalny „Mali Międzyrzeczanie”
- „Blach Kapela” Orkiestra Reprezentacyjna Gminy Jasienica na Śląsku Cieszyńskim
- Orkiestra Dęta Międzyrzecze Dolne

W Filii GOK w Grodźcu:

- Koło Rękodzielniczo-Plastyczne
- Zespół Regionalny „Grodźczanie”

W Filii GOK w Bielowicku:

- Zespół Śpiewaczy „Echo Bielowicka”

W Gminnym Ośrodku Kultury w Jasienicy oraz w jego Filiach realizowanych jest szereg warsztatów w tym między innymi: „Noc z ceramiką”, wikliniarskie, decoupage – bombka świąteczna, florystyczne – kompozycja, artystyczne – wianki, Wieczór z Agentem, nocne czytanie bajek, Wielkanocne – pisanki, Akademia Zdrowego Życia, filcowania – pisanka, scrapbookingowe „Kartka świąteczna 3D” „Środowisko ponad wszystko – twórczy recykling”, „Świąteczne Krasnale”.

Ośrodek Kultury w Jasienicy na stałe współpracuje z Kołami Gospodyń Wiejskich, Radami Sołeckimi, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi, placówkami oświaty oraz stowarzyszeniami z terenu Gminy Jasienica, Wydziałem Promocji Kultury Powiatu Bielskiego, Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Bielsku-Białej, Ośrodkiem Promocji Gminy Jaworze, Muzeum Beskidzkim

w Wiśle, Polskim Związkiem Chórów i Orkiestr Oddział w Bielsku- Białej, Regionalnym Instytutem Kultury w Katowicach. Poza granicami kraju Ośrodek współpracuje z Miejscowym Kołem PZKO w Gutach (Czechy), Miejscowym Kołem PZKO w Sibicy (Czechy), Miejscowym Kołem PZKO w Lesznej Dolnej (Czechy), Galerią Sztuki „Mlejn” w Ostrawie (Czechy). Zespoły artystyczne, orkiestry oraz chóry działające przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jasienicy biorą udział w krajowych oraz międzynarodowych konkursach, przeglądach i festiwalach. W roku 2019 Ośrodek zrealizował następujące projekty:

- Projekt „Rozbudowa istniejącej zadaszonej sceny przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jasienicy na potrzeby rozwoju kultury i turystyki kulturalnej” w ramach Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” – wartość dofinansowania 299 999,00 zł. realizacja 2018/2019r. Przedmiotem projektu była rozbudowa istniejącej zadaszonej sceny przy Gminnym Ośrodku Kultury w Jasienicy na potrzeby rozwoju turystyki kulturalnej i kultury. W związku z realizacją projektu został stworzony obiekt dostosowany do potrzeb stale rozwijającej się działalności kulturalnej gminy i turystyki kulturowej regionu.
- „Ziemia Bielska – nasze dziedzictwo”. Projekt współfinansowany ze środków na rzecz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wartość dofinansowania 47 493,00 zł. realizacja 2018/2019 r. Projekt obejmował działania mające na celu stworzenie warunków do rozwoju aktywności twórczej, zachowania tradycji i przekazu dziedzictwa kulturowego, poprzez uszycie strojów regionalnych dla Chóru „Hejnał” z Mazańcowic.

11. Zasoby kadrowe i infrastrukturalne w obszarze wspierania rodziny

Niezbędnym elementem skutecznej i właściwej realizacji pomocy na rzecz osób i rodzin jest niewątpliwie posiadanie dostosowanego do faktycznych potrzeb mieszkańców zaplecza instytucjonalnego i kadry realizującej poszczególne zadania. Kluczową rolę w tym systemie pełni Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasienicy.

Kadrę Ośrodka w 2019 roku stanowili:

- Kierownik – **1 etat**;
- Pracownicy socjalni ogółem **8 etatów**: w tym starszy specjalista pracy socjalnej (2 etaty), specjalista pracy socjalnej (4 etaty), pracownik socjalny (2etaty). W tym liczba pracowników socjalnych pracujących w terenie 7;
- Pozostali pracownicy **14 etatów**;

Zatem łącznie Ośrodek dysponował kadrą w liczbie 23 etatów.

Wsparciem i partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej w działaniach pomocowych są Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Na uwagę zasługuje również fakt, iż mieszkańcy Gminy mają dobry dostęp do uzyskania specjalistycznej pomocy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zlokalizowanych poza jej terenem. Sprzyja temu między innymi dobrze rozwinięta w Powiecie Bielskim oraz Mieście Bielsku - Białej baza domów pomocy społecznej.

Istotnymi z punktu widzenia planowania i realizacji pomocy na rzecz mieszkańców Gminy są też „Centrum” Środowiskowy Dom Samopomocy w Bielsku-Białej, będący ośrodkiem wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej, realizujący zadania z zakresu interwencji kryzysowej. Przy realizacji projektu unijnego Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował także z Fundacją przy Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszego Serca Pana Jezusa „Pomóżmy Ubogim” w Bierach.

12. Wdrażanie i monitoring Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest procesem, w który zaangażowane powinny być wszystkie podmioty działające w obszarach objętych Strategią. Działania opisane w Strategii skierowane są nie tylko do osób i grup, ale skierowane są do całej społeczności Gminy Bestwina. Istotnym elementem realizacji założeń i celów Strategii jest monitoring jej wdrażania, który wymaga mierzenia oraz analizowania jej celów..

Nad całością przebiegu procesu monitorowania, a także ewaluacji osiągniętych rezultatów Strategii czuwać będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasienicy.

Jednym z narzędzi procesu monitorowania Strategii będzie, każdego roku przedkładana Radzie Gminy, *ocena zasobów pomocy społecznej* przygotowywana w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.

Narzędziem monitoringu Strategii będzie również analiza sprawozdań rzeczowo - finansowych oraz z efektów pracy innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

13. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategia

Opracowanie niniejszej Strategii zawiera diagnozę zjawisk i problemów społecznych przeprowadzonych na potrzeby jej opracowania oraz stanowi podstawę do sformułowania celu głównego oraz celów strategicznych.

Gmina Jasienica należy do największych gmin w Polsce. Charakteryzuje ją bardzo korzystne położenie co sprzyja osiedlaniu się nowych osób i rodzin na jej terenie. Pozytywnym zjawiskiem występującym w Gminie jest do. Migracje ludności są również korzystne dla Gminy (zameldowało się więcej osób niż wymeldowało). W Gminie 18 % mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym, jednakże zauważalny jest stały wzrost tej liczby osób.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Jasienica pokazuje, że to rodzina jako wspólnota osób, wymaga szczególnej ochrony oraz wsparcia w prawidłowym pełnieniu swoich funkcji. To właśnie rodzina jest najważniejszą, podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. To rodzina stwarza optymalne warunki dla właściwego przebiegu socjalizacji dziecka w społeczeństwie. Daje możliwość wszechstronnego rozwoju, służy zaspokajaniu jego potrzeb oraz dba o realizację aspiracji życiowych poszczególnych członków rodziny. Niezwykle istotną rolę w rodzinie pełnią trwałe więzy rodzinne, które odgrywają istotną rolę w kształtowaniu się cech osobowości człowieka.

Zatem dla prawidłowego funkcjonowania rodziny istotne znaczenie mają dobre relacje z najbliższymi, stabilizacja emocjonalna oraz zapewnienie bezpieczeństwa materialnego. Jeżeli rodzina przestaje spełniać swoje funkcje, wówczas konieczne staje się skorzystanie z profesjonalnej pomocy udzielanej przez instytucje lub organizacje.

W Gminie Jasienica analiza problemów społecznych wykazała, że rodziny korzystające z pomocy najczęściej borykają się z takimi problemami jak ubóstwo, długotrwała choroba, dodatni przyrost naturalny niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Występowanie w jednej rodzinie wielu problemów jednocześnie może zagrażać wykluczeniem społecznym. Szczególnej pomocy wymagają wówczas osoby starsze, a także dzieci oraz młodzież.

W dzisiejszym świecie, w którym występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa kwestia seniorów staje się coraz szerzej poruszana. Niebagatelnym pozostaje fakt oddziaływania społecznego, jakie odczuwają osoby w tym okresie życia. Starzenie się postrzegane jest jako bardzo złożony proces, który następuje w czasie i charakteryzuje się dużą indywidualnością w jej przebiegu.

W zaleceniach dotyczących obszaru organizowania systemu wsparcia dla osób starszych wskazuje się, że koniecznym jest zachowanie dotychczasowego środowiska życiowego ponieważ wyrwanie z niego, a co za tym idzie zerwanie więzi rodzinnych, sąsiedzkich powoduje poczucie samotności, wyłączenia, a przede wszystkim utraty bezpieczeństwa, niezwykle istotnego w tym okresie życia.

Działania Ośrodka Pomocy Społecznej powinny zatem koncentrować się na rozwoju usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, świadczonych w miejscu zamieszkania seniora. Koniecznym wydaje się wsparcie w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiece higienicznej, czy zaleconej przez lekarza pielęgnacji, a przede wszystkim zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Z powyższej pomocy mogą skorzystać także osoby z niepełnosprawnościami, osoby chore krótkoterminowo albo przewlekłe, osoby samotne, jeżeli potrzebują na co dzień pomocy innych osób, a nie mogą jej uzyskać

Osoby starsze coraz częściej prowadzą jednoosobowe lub dwuosobowe gospodarstwo domowe. Rola babci lub dziadka uległa dużym zmianom z powodu wpływów kulturowych. Obecnie przeważa liczba dziadków nad ilością wnuków. Wiąże się to z niskim przyrostem naturalnym, wydłużeniem się życia ludzkiego, oraz z modyfikacjami w zakresie schematu współczesnej rodziny. Młodzi małżonkowie wraz z swoimi dziećmi nierzadko mieszkają osobno, wyprowadzając się z domów rodzinnych.

Dodatkowo ich dzieci uczęszczają na szereg zajęć pozaszkolnych, co ułatwia wypełnienie czasu wolnego pociech. Przez to rola dziadków ulega znacznemu zmniejszeniu. Nie są oni bowiem już potrzebni do opieki nad dziećmi, a także do przekazywania im wiedzy życiowej, tą bowiem dzieci czerpią z innych źródeł, takich jak Internet, czy telewizja. Powoduje to zmiany w modelu funkcjonowania osób starszych. Dlatego posiadane przez osoby starsze doświadczenie życiowe, wiedza i umiejętności oraz fakt, że dysponują czasem wolnym mogą być wykorzystane w działaniach opartych na wolontariacie na rzecz społeczności lokalnej. Seniorzy będą zatem nie tylko biorcami ale i dawcami wsparcia, co sprawi, że poczują się potrzebni. Aktywności osób starszych, ich wychodzeniu poza przestrzeń domową, sprzyjać też będzie tworzenie dla nich dziennych form wsparcia takich jak dzienne domy seniora, kluby.

Środowisko osób niepełnosprawnych wymaga wielu działań proponowanych w grupie seniorów. Należą do nich przedsięwzięcia zmierzające do integracji zawodowej i społecznej osób

niepełnosprawnych między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań.

Z problematyką niepełnosprawności powinny zapoznawać się i oswajać dzieci w wieku przedszkolnym, aby w przyszłości ograniczać zjawisko dyskryminacji tych osób. Powinno się osobom niepełnosprawnym umożliwiać zdobycie nowych kwalifikacji, co jest niezbędne w ich powrocie na rynek pracy oraz pozwoli uzyskać stabilizację finansową. Działania te zawiera pilotażowy projekt „Aktywny Samorząd”, którego realizatorem w powiecie bielskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.

Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Wsparcie w tej formie stanowi szansę dla osób z niepełnosprawnością na pełną samodzielność w życiu społecznym, rodzinnym oraz zawodowym.

Kierunkiem niezbędnych zmian powinny być działania dotyczące zwiększenia lub ewentualnie wprowadzenia korekt w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów dotyczących uzależnień, przeciwdziałanie przemocy w rodzinach, często skierowanych wobec dzieci, młodzieży i dorosłych. Wobec osób i rodzin, które podlegały niekorzystnym czynnikom społecznym, tj. zjawiskom patologii należy podjąć działania w celu wyeliminowania skutków niekorzystnych czynników. Ważnym byłoby, obok świadczenia pomocy ofiarom przemocy, tworzenie i realizowanie planu oddziaływań wobec sprawcy przemocy.

Powinniśmy zwrócić uwagę na dzieci, które są najbardziej narażone na stosowanie przemocy przez osoby dorosłe nadużywające alkoholu. Należy wobec tych dzieci podjąć takie działania, które uchronią je od powielania negatywnych zachowań rodziców w dorosłym życiu.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w Gminie dostępna jest niezwykle bogata oferta kulturalna Gminnego Ośrodka Kultury oraz jego filii. Na terenie Gminy organizuje się wiele imprez ogólnodostępnych, które mają charakter cykliczny.

Patrząc na zakres pracy i problemów z jakimi spotykają się środowisku pracownicy socjalni, wskazanym byłoby umożliwienie im podnoszenie kwalifikacji.

Istotnym elementem działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych powinna być współpraca z organizacjami pozarządowymi, którą wskazanym byłoby poszerzyć.

Prognozowanie kierunków zmian w zakresie problemów objętych niniejszą Strategią jest niezwykle trudne. Niektóre z występujących problemów np. bezrobocie w obecnym okresie pandemii uzależnione jest od czynników nie tyle krajowych co globalnych.

Realizacja Strategii rozłożona jest w czasie, dlatego powinna na bieżąco uwzględniać przeobrażenia w systemie pomocy społecznej, jak też zmieniającą się pozycję świadczeniobiorcy oraz zmiany społeczne zachodzące w Gminie i kraju.

14. Ramy finansowe Strategii

Określenie ram finansowych strategii jest zadaniem trudnym. Nie sprzyja temu czas obowiązywania Strategii, wielu partnerów realizujących poszczególne zadania, a także trudne do przewidzenia czynniki zewnętrzne, niezależne od Ośrodka Pomocy Społecznej

W Gminie Jasienica środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2019 roku 34 900 754,95 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o 7 536 743,46 zł (co stanowi 27,54%)

W dziale Rodzina wydatkowano 32 143 567,13 zł. co stanowi 92,10 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. Natomiast w dziale Pomoc społeczna wydatkowano 2 699 170 ,49 zł. co stanowi 7,73 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej.

Zakładając brak zmian w czynnikach zewnętrznych, które mogłyby wpłynąć na drastyczne zmiany dotyczące wydatkowanych środków, można przewidywać, że w kolejnych latach budżet Gminy na powyższe zadania będzie utrzymywał się na podobnym poziomie,

15. Cel główny cele strategiczne, kierunki działań, wskaźniki

Celem generalnym (misją) niniejszej Strategii jest:

Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Jasienica

Cel strategiczny 1

Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny.

Kierunki działań:

- 1.1. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu,
- 1.2. Wzmocnienie funkcji edukacyjnej, kulturowej i rekreacyjnej rodziny oraz promowanie rodzinnego spędzania wolnego czasu.

Działania:

- 1.1.1 Wspieranie działań na rzecz rozwoju umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców;
- 1.1.2. Diagnozowanie zagrożeń i problemów rodziny;
- 1.1.3. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny poprzez udzielenie pomocy materialnej i rzeczowej;
- 1.1.4. Organizowanie poradnictwa, pomocy psychologicznej i terapii rodzin;
- 1.1.5. Wspieranie rozwoju działalności placówek wsparcia dziennego;
- 1.1.6. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców i opiekunów borykających się z problemami wychowawczymi i opiekuńczymi;
- 1.1.7. Wzmacnianie rodziny w celu utrzymania prawa rodziców do opieki nad dziećmi;
- 1.1.8. Ochrona rodziny przed zjawiskami patologicznymi – przemoc, uzależnienia;
- 1.2.1. Organizowanie akcji społecznych promujących znaczenie więzi społecznych w tym więzi rodzinnych;
- 1.2.2. Podejmowanie i wspieranie podejmowania działań mających na celu zwiększenie rodzinom wielodzietnym i rodzinom niepełnym dostępu do dóbr kultury, sportu, wypoczynku i rekreacji;
- 1.2.3. Promowanie zdrowego stylu życia;

1.2.4. Organizowanie i wspieranie organizowania nieodpłatnych, ogólnodostępnych imprez kulturalnych;

1.2.5. Rozwijanie oferty kulturalnej dla rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży;

1.2.6. Prowadzenie działalności uświadamiającej na temat zagrożeń zdrowotnych w tym chorób cywilizacyjnych;

Wskaźniki:

Liczba sprawozdań, analiz;

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną;

Liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną;

Liczba osób uczestniczących w działaniach o charakterze sportowym i rekreacyjnym;

Liczba rodzin uczestniczących w grupach wsparcia;

Liczba przedsięwzięć promujących zdrowy i aktywny tryb życia;

Cel strategiczny 2

Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych.

Kierunek działania:

2.1. Zaspokajanie potrzeb osób starszych i umożliwienie im jak najdłuższego przebywania w swoim środowisku lokalnym.

Działania:

2.1.1. Rozwój narzędzi mających na celu wszechstronne wsparcie i zaspokojenie potrzeb zawodowych, społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych osób starszych;

2.1.2. Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu jak najdłuższe utrzymanie przez osoby starsze pełni dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego;

2.1.3. Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych w tym specjalistycznych na rzecz osób starszych;

2.1.4. Udzielanie wsparcia rodzinom, w których przebywają osoby starsze.

2.1.5. Rozwijanie dziennych form wsparcia dla osób starszych;

2.1.6. Likwidowanie barier architektonicznych ograniczających samodzielność osób starszych;

2.1.7. Włączanie osób starszych w działania środowiska lokalnego;

Wskaźniki:

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym;

Liczba osób starszych korzystających z pomocy społecznej;

Liczba rodzin objętych pomocą w związku z pomocą nad osobą starszą;

Liczba osób starszych uczestniczących w programach i projektach realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej;

Cel strategiczny 3

Równe szanse dla osób niepełnosprawnych.

Kierunek działania:

3.1. Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w pełnoprawnym z pozostałymi mieszkańcami w funkcjonowaniu w społeczności lokalnej.

Działania:

- 3.1.1. Badanie potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- 3.1.2. Podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi między innymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie ich rehabilitacji społecznej i zawodowej;
- 3.1.3. Wspieranie udziału osób z niepełnosprawnością w projektach umożliwiających im aktywizację społeczną i zawodową, szkoleniach i kursach zawodowych;
- 3.1.4. Udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu im ulg i uprawnień;
- 3.1.5. Tworzenie grup wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- 3.1.6. Rozwój usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnością;

Wskaźniki:

Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną w tym usługami opiekuńczymi;

Liczba osób niepełnosprawnych, które brały udział w projektach zmierzających do ich aktywizacji społecznej i zawodowej;

Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami asystenckimi;

Cel strategiczny 4

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy.

Kierunek działania:

4.1. Zapobieganie patologiom społecznym i minimalizowanie ich skutków;

Działania:

4.1.1. Podejmowanie przez służby publiczne Gminy współpracy w zakresie profilaktyki oraz eliminowania występujących patologii społecznych;

4.1.2. Ochrona rodziny przed negatywnymi skutkami patologii społecznych;

4.1.3. Kontynuowanie przez Szkoły na terenie Gminy działalności profilaktyczno – edukacyjnej w zakresie zachowań ryzykownych w tym uzależnień oraz przemocy;

4.1.4. Podejmowanie działań zapobiegających krzywdzeniu i wykorzystywaniu dzieci;

4.1.5. Udzielanie rodzinom ochrony przed przemocą w rodzinie;

4.1.6. Udzielanie rodzinom, w których występuje przemoc lub uzależnienia pomocy finansowej, prawnej i psychologicznej;

Wskaźniki:

Liczba osób i rodzin objętych pomocą w związku z przemocą;

Liczba osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień;

Liczba osób, którym udzielono pomocy prawnej, psychologicznej i terapeutycznej;

Liczba sprawców przemocy, którzy ukończyli program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie;

Liczba uczniów biorących udział w programach profilaktycznych realizowanych przez szkoły;

Cel strategiczny 5

Zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Kierunek działania:

5.1. Poprawa jakości życia rodzin ubogich, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania:

- 5.1.1. Udzielanie wszelkiej dostępnej pomocy rodzinom ubogim, wykluczonym społecznie lub zagrożonym wykluczeniem;
- 5.1.2. Podejmowanie ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi udzielającymi pomocy osobom ubogim;
- 5.1.3. Zapewnianie schronienia osobom bezdomnym;
- 5.1.4. Realizacja projektów przyczyniających się do zmniejszenia ubóstwa;
- 5.1.5. Wspieranie działań w zakresie readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady karne, areszty śledcze i osób po leczeniu odwykowym;
- 5.1.6. Organizowanie imprez integrujących społeczność lokalną;
- 5.1.7. Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny;

Wskaźniki:

- Liczba osób i rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej w związku z ubóstwem;
- Liczba osób objętych pracą socjalną;
- Liczba osób uczestniczących w projektach mających na celu zmniejszenie ich wykluczenia społecznego;
- Liczba działań podejmowanych wspólnie z organizacjami pożytku publicznego;
- Liczba pracowników socjalnych podnoszących kompetencje zawodowe;